

Kuukausiraportti kesä-heinäkuu 2022

821/00.01.03.00/2022

Yhtymähallitus 29.08.2022 § 157

Lisätiedot	<p>Talousjohtaja Ismo Rouvinen ismo.rouvinen@siunsote.fi Puh. 013 330 4506</p> <p>Hallintojohtaja Ilkka Naukkarinen ilkka.naukkarinen@siunsote.fi Puh. 013 330 4503</p>
Päätösehdotus	<p>Toimitusjohtaja Pirskanen Ilkka:</p> <p>Yhtymähallitus merkitsee kuukausiraportin kesä-heinäkuulta tiedokseen.</p>
Päätös	<p>Hyväksyttiin.</p>
Selostus	<p>Toiminta ja talous</p> <p>Kuntayhtymän kuudes ja samalla viimeinen toimintavuosi on edennyt yli kaksi vuotta kestäneen koronaepidemian edelleen vallitessa. Alkuvuonna kuntayhtymän toimintaan ovat vaikuttaneet erilaisiin häiriötilanteisiin valmistautuminen sekä tulevan hyvinvointialueen organisoituminen. Kesän kynnyksellä tilanne on normalisoitunut häiriötilanteiden osalta.</p> <p>Asiakastyytyväisyyttä seurataan kuntayhtymätasolla siten, että jokaisen toimialueen asiakastyytyväisyys on vähintään hyvällä tasolla. Toimialueet ovat määritelleet itse heidän toimintaansa sopivan tason sekä menetelmän, jolla tavoitteen toteutumista seurataan. Tällä hetkellä viisi toimialuetta kuudesta ovat mitanneet asiakastyytyväisyyttä ja se on kolmella toimialueella hyvällä tasolla, joten toteuma tässä mittarissa on heinäkuussa tavoitetason alapuolella (60 %). Pelastuslaitoksella mittaamisen valmistelu on käynnissä.</p> <p>Tavoittelemme palvelujen piiriin / hoidontarpeen arvioon pääsemisen nopeuttamista, jota seurataan päätoimialueiden määrittämällä mittareilla. Kuntayhtymätasolla toimialueiden mittarit eivät ole alkuvuonna toteutuneet täysin, toimialueiden mittareiden heinäkuun keskiarvo on 85,0 %, joka on 1,0 prosenttiyksikköä toukokuuta vähemmän. Kaikilla päätoimialueilla on tältä osin parannettavaa.</p> <p>Henkilöstöön liittyvistä tavoitteista työkykyisten päivien lisääminen ei toteutunut viime vuoden aikana vuoden lopun sairauspoissaolojen merkittävästä lisääntymisestä johtuen. Näyttää, että kuluvan vuoden alkupuoli on ollut tältä osin erittäin haasteellinen ja sairauspoissaolot ovat</p>

lisääntyneet alkuvuoden aikana peräti 39,7 % edellisvuoteen verrattuna. Positiivista sairauspoissaolojen kehityksessä on, että niiden kasvu on taittunut kesäkauden aikana yli neljän prosenttiyksikön verran. Tavoitteesta poikkeavalla kehityksellä on merkittävä vaikutus muutenkin haastavaan henkilöstön saatavuustilanteeseen.

Rekrytointiin liittyviä tavoitteita seurataan kahdella mittarilla, tulo- ja lähtövaihtuvuusprosentilla. Vakituisen henkilöstön lähtövaihtuvuuden osalta tavoitellaan alle kahdeksan prosentin lähtövaihtuvuutta, mikä ei ole alkuvuonna toteutunut. Vakituisen henkilöstön tulovaihtuvuuden pitäisi olla suurempi kuin henkilöstön lähtövaihtuvuus, tämä mittari on tässä vaiheessa toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Molempien mittareiden arvot ovat kasvaneet kesäkauden aikana.

Kehityskeskustelujen toteuma koko kuntayhtymässä on heinäkuun lopussa vasta noin 32 %, kun sen tasaisella vauhdilla pitäisi olla yli 58 %. Kehityskeskustelut ovat käynnissä kaikilla toimialueilla, mutta tyypillisesti niitä käydään enemmän vuoden jälkimmäisellä puoliskolla kuin ensimmäisellä puoliskolla. Kehityskeskustelujen pitämistä on alkuvuoden aikana hidastanut häiriötilanteisiin varautuminen sekä myöskin kasvaneet sairauspoissaolot. Tavoiteasetannan määrittämisen vuoksi toimialueiden pitäisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä aloittamaan kehityskeskustelujen pitäminen edellisvuosia aikaisemmin. Kehityskeskustelujen hyödyllisyys mitataan syksyisin pidettävän tyhy-kyselyn yhteydessä, joten tämä tunnusluku saadaan selville joulukuussa 2022.

Vuosi 2021 toteutui toimintakulujen aikaisemmista vuosista poikkeavan kasvun takia peräti 6,9 % edellisvuotta suurempana, kun neljän ensimmäisen vuoden keskimääräinen kasvu oli 0,7 % paikkeilla ilman koronaepidemiasta aiheutuneita kustannuksia. Kuluvana vuonna toimintakulujen kehitys on jatkunut edellisvuoden tapaan korkeammalla tasolla, mikä tulee vaatimaan merkittäviä toiminnan muutoksia, jotta toiminta- ja taloussuunnitelman toteutuminen mahdollistuisi.

Tulosennusteen laatimisessa koronaepidemiasta johtuvat kuluerät on eliminoitu pois sillä oletuksella, että valtio tulee korvaamaan ne täysimääräisesti edellisvuoden tapaan. Samoin on toimittu hyvinvointialueen ict-hankkeen osalta, jossa valtio korvaa toteutuneet kustannukset täysimääräisesti reiluun 5 milj. euroon saakka. Heinäkuun tietojen perusteella emokuntayhtymän tulosennusteen arvioidaan muodostuvan 15,0 milj. euroa alijäämäiseksi, joka pitää sisällään talousarvion mukaisen ylimääräisen tuloerän kumulatiivisen alijäämän kattamiseksi. Koko kuntayhtymän alijäämäisyyden arvioidaan olevan saman verran, koska Pelastuslaitos ennustaa tässä vaiheessa lähestulkoon nollatulosta. Taloustilanne olisi näin ollen pysynyt 1. osavuositarkastuksen mukaisena.

Tuloslaskelmaennusteen mukaan tulopuolella maksutuottoja olisi kertymässä 4,2 milj. euroa (-8,1 %) talousarviota vähemmän. Muita myyntituottoja on puolestaan toteutumassa 2,4 milj. euroa (8,5 %) talousarviota enemmän, mikä ei kuitenkaan riitä kattamaan maksutuottojen vähenemää, joka aiheuttaa sen, että toimintatuotot

kokonaisuudessaan ovat toteutumassa 1,9 milj. euroa (0,2 %) talousarvion alapuolelle. Tässä vaiheessa oletetaan, että valtiolta tulevat korona-avustukset ja hyvinvointialueen kautta maksettava ict-hanke tulevat lisäämään toimintatuottoja ko. kuluerien verran.

Menopuolella henkilöstökulujen arvioidaan alittavan talousarvion 9,1 milj. euroa (2,4 %). Henkilöstökulujen ennuste sisältää myös lomapalkkavelan kasvusta johtuvaa tulosvaikutusta reilun kahden miljoonan euron verran. Kuluvalle vuodelle talousarvion valmistelussa oman henkilöstön ja ostopalveluina toteutuvan vuokratyövoiman välistä suhdetta pyrittiin muuttamaan edellisistä vuosista, mutta siitä huolimatta oman henkilöstön saatavuus budjetin näkökulmasta ei ole parantunut. Tätä haastetta on tietyissä ammattiryhmissä olevan haasteellisen saatavuuden vuoksi jouduttu aikaisempien vuosien tapaan paikkaamaan ostopalveluilla ja tämä näkyy henkilöstökulujen alituksena sekä palvelujen ostojen ylityksenä. Näyttää siltä, että henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen suhde on huonontunut entisestään kesäkauden aikana.

Palvelujen ostot ovat ylittymässä 35,5 milj. euroa (14,6 %). Kuluvan vuoden toteuma on melko lähellä edellisvuoden toteumaa, mutta talousarviossa palvelujen ostojen määrä jäi lähes 30 milj. euroa edellisvuotta pienemmäksi, joten talousarviossa pysyminen on ei tule onnistumaan vallitsevassa nopeasti kasvaneen inflaatiokehityksen aiheuttamassa taloustilanteessa. Myös sairauspoissaolojen merkittävä kasvu on vaikuttanut ostopalveluina hankittavan vuokratyövoiman käyttöön.

Materiaaliostoissa talousarvio olisi ylittymässä 2,3 milj. euroa (4,2 %) pitkälti kasvaneen inflaation vaikutuksesta. Myös materiaaliostojen talousarvio on haasteellinen edellisvuoteen verrattuna. Muut kuluerät ovat toteumassa lähes talousarvion mukaisesti. Rahoituskulujen arvioidaan tässä vaiheessa toteutuvan noin 0,3 milj. euroa talousarviota pienempänä suoritettujen korkosuojausten takia. Poistojen määrää alennettiin talousarvion valmisteluvaiheessa ja tässä vaiheessa niiden arvioidaan toteutuvan hiukan talousarviota pienempinä.

Investointien toteuma heinäkuun lopussa näyttää, että investoinnit ovat toteutuneet sangen maltillisesti ollen 13,7 milj. euroa, mikä on noin 40,3 % vuoden 2022 investointien kokonaismäärästä. Investointien toteuma tyypillisesti painottuu selkeästi vuoden jälkimmäiselle puoliskolle ja voimassa olevan investointisuunnitelman osalta näin näyttäisi käyvän myös kuluvana vuonna. Investointien kokonaismäärän ennustetaan alittuvan kuluvana vuonna, koska uusien investointien aloittamista viivästettiin odottamaan valtion määrittämää lainanottovaltuutta hyvinvointialueelle.

Palvelutuotannon suhteen näyttää, että palvelujen piirissä on alkuvuonna ollut 160 954 eri asiakasta, mikä on 4,9 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Erilaisia suoritteita on ollut 2 206 561 kappaletta, mikä on 8,2 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Sekä asiakkaiden että suoritteiden määrän vähentymistä selittävät koronaepidemian maltillisempi palvelujen käyttö.

Kuntayhtymän tulosennuste tarkentuu syyskuussa valmisteltavan 2. osavuositarkennuksen myötä. Jos tulos muodostuu alijäämäiseksi, kuten tällä hetkellä vahvasti näyttää, niin omistajakunnat joutuvat kattamaan kuluvan vuoden lopussa sekä vuoden 2021 tilinpäätöksessä olevan että kuluvana vuonna syntyvän alijäämän. Tällä hetkellä uuden katettavan määrän arvioidaan olevan lähes 32 milj. euroa. Kun tähän lisätään vanha kumulatiivinen alijäämä, johon omistajakunnat ovat varautuneet omissa talousarvioissaan, niin katettava määrä olisi nousemassa miltei 50 milj. euron tasolle. Kuntayhtymässä on valmisteltu tuottavuusohjelmaa, jonka toimenpiteillä on tarkoituksena löytää keinot tulosennusteesta olevan alijäämän pienentämiseen. Palkkaharmonisointiin liittyvä valmistelu on tässä vaiheessa kesken ja sen mahdollisia vaikutuksia ei ole huomioitu kuntayhtymän ennusteessa.

Hankinnat ja sopimukset

Kesäkuussa on syntynyt uusia sopimuksia (43 kpl), mikä on hivenero enemmän kuin tänä vuonna keskimäärin (ka. n. 37), mutta heinäkuussa selkeästi vähemmän (13 kpl). Edelleen suurin osa syntyneistä uusista sopimuksista on ollut molempina kuukausina edelleen ostosopimuksia, joista edelleen suurin osa suoraankintasopimuksia. Suoraankintasopimuksista kaikki yli kynnysarvot olevat (3 kpl) ovat syntyneet hankintalain periaatteiden mukaisesti. Ostosopimuksia on syntynyt alkuvuonna yhteensä selkeästi enemmän kuin viime vuonna vastaavaan aikaan, joka on oikea suunta kohti suurempaa sopimuksellista ostamista. Samoin ostosopimusten ennakoitu yhteenlaskettu kokonaisarvo ajalla tammi-heinäkuu on ollut yli kaksi kertaa suurempi kuin viime vuonna.

Hankintapäätöksissä on hyvin samantyyppinen suunta kuin sopimuksissa. Kesäkuussa on syntynyt uusia hankintapäätöksiä (21 kpl) yli keskiarvon (18 kpl) ja heinäkuussa selkeästi vähemmän (7 kpl). Ja edelleen suurin osa on suoraankintapäätöksiä, joista kaikki yli kynnysarvon olevat ovat syntyneet edelleen hankintalain periaatteiden mukaisesti. Hankintapäätöksiä yhteensä ajalla tammi-heinäkuu on kuitenkin syntynyt (124 kpl) viime vuotta vähemmän (199 kpl), mutta niiden yhteenlaskettu hankinnan ennakoitu arvo on vastaavasti kuitenkin noussut.

Ostamisen nykytilanteessa vertaillaan edelleen ainoastaan käyttötalouden ulkoisia ostoja siihen, löytyykö ko. toimittajalle raportointihetkellä sähköisistä järjestelmistä voimassa olevaa sopimusta vai ei, ja sopimuksettomuus ei automaattisesti tarkoita hankintalain vastaisuutta. Heinäkuun loppuun mennessä Rondon kautta maksetuista euroista (yhteensä noin 82 milj. euroa) vain noin 3,1 % (noin 2,5 milj. euroa) on maksettu sellaisille ulkoisille toimittajille, joille ei löydy yhtään voimassa olevaa sopimusta. Viime vuonna vastaavalla ajalla luvut olivat n. Viime vuonna vastaavalla ajalla luvut olivat yhteensä n. 83 miljoonaa euroa, sopimuksettomia yhteensä n. 3,8 ME ja osuus 4,6 %. Ajalla tammikuu – heinäkuu 2022 sopimuksettomien maksettujen eurojen prosentuaalinen osuus on ilahduttavasti ollut joka kuukausi vähemmän kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2021, ollen joka kuukausi myös alle vuoden 2021 keskiarvon (5,3 %).

Vaikka kuntayhtymällä näyttäisi olevan useita toimittajia (992 kpl) ja jopa muutamia (3 kpl) sopimuksettomia toimittajia, joiden eurot yhteensä ovat jo heinäkuussa yli kansallisen kynnyksarvon, on hyvä huomioida, että hankintalaki ei tarkastele ostoja toimittajittain, vaan hankinnan kohteittain. Eikä sopimuksettomuus automaattisesti tarkoita hankintalain vastaisuutta, eikä toisaalta se, että sopimus on olemassa tarkoita, että se olisi sopimus syntynyt hankintalain periaatteiden mukaisesti. Taulukossa esitetty toimittajan yhteenlaskettu ostojen euromäärä voi sisältää useita hankinnan kohteita esim. eri palveluja, jolloin yhden palvelun ennakoitu kokonaisarvo voi jäädä hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle eli kansallisten kynnyksarvojen alle ja ihan kaikesta ostosta ei ole edes tarkoituksenmukaista sopimusta tehdä. esim. osto on kertaluontoinen, ei sisällä riskejä ja on arvoltaan vähäinen eli ns. pienhankinta. Tämä tekninen suppeahko tarkastelu antaa kuitenkin hyvän lähtökohdan toimittajien ostojen tarkemmalle tarkastelulle ja auttaa ostojen saattamisessa hankintalain periaatteiden mukaisesti sopimukselliseen tilaan.

Ostolaskujen tiettyyn sopimukseen yksilöivien viittausten suhteellinen taso on säilynyt suunnilleen edellisten kuukausien tasolla jokaisen kolmen mitattavan kohdan perusteella, ollen ollut koko vuoden edellistä vuotta paremmalla tasolla.

Kesä-heinäkuussa hankintalupaprosessin on läpikäynyt vain 1 uusi kokonaisuus, jolle on lupa myönnetty.